

ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНА ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства займається оцінкою різних боків діяльності підприємства з метою виявлення «вузьких місць», можливостей і небезпек для прийняття оптимальних оперативних і стратегічних рішень [1].

Аналіз останніх досліджень. Проблема діагностики фінансово-господарського стану підприємства займаються багато українських вчених таких як, Бойчик І.М. [1], Кайлюк Є.М. [2], Пушкар М.С. [3], Талан Л. [4], Цигилик І. І. [5].

Ціль дослідження. Основними цілями діагностики є:

1.об'єктивна оцінка результатів комерційної діяльності, комплексне виявлення невикористаних резервів, мобілізація їх для підвищення економічної ефективності виробництва в майбутніх планових періодах, а також виявлення недоліків в роботі та їх винуватців;

2.постійний контроль раціональності функціонування господарських систем, контроль за виконанням планів і бюджетів, контроль за процесами виробництва і реалізації продукції, а також своєчасне виявлення і використання поточних внутрішньовиробничих резервів з метою забезпечення виконання і перевиконання плану;

3.прогнозування господарської діяльності, наукове обґрунтування перспективних планів, оцінка очікуваного виконання плану.

Головною метою є підготовка інформації для ухвалення управлінських рішень на всіх ступенях ієрархічних сходів.

Формування завдання дослідження. Основні завдання, що вирішуються при проведенні діагностики фінансово-господарського стану підприємства: перевірка якості і обґрунтованості планів, бюджетів і нормативів (в процесі їх розробки); об'єктивне і усестороннє дослідження виконання бюджетів; комплексна оцінка господарської діяльності; аналіз організаційно-технічного рівня виробництва і якості продукції; СVP – аналіз; оцінка ефективності роботи структурних підрозділів; різного роду аналізи (праці і заробітної плати, ефективності використання матеріальних ресурсів, основних фондів; рентабельності і прибутку, собівартості робіт і так далі); виявлення і вимірювання внутрішніх резервів (на всіх стадіях виробничого процесу). Це далеко не повний перелік завдань, що вирішуються при проведенні діагностики підприємства, він може бути доповнений залежно від цілей дослідження [2].

Виклад основного матеріалу дослідження. Джерела інформації для експертної діагностики підприємства поділяються на облікові і необлікові (рис. 1).

Рис. 1. Джерела інформації для експертної діагностики

Бухгалтерський облік і звітність найповніше відображають і узагальнюють господарські засоби і господарські операції для контролю за виконанням встановлених бізнес-планів. Бухгалтерські звітність часто орієнтована на зовнішніх споживачів (податкова інспекція, вищестоящі органи), і тому вона може спотворювати реальний стан справ на підприємстві. Позитивним при використанні даних бухгалтерського обліку і звітності є те, що аналіз ФГД може проводити незалежний експерт (що важливе для невеликих фірм, не здатних мати власну аналітичну групу). За відсутності на підприємстві статистичних і оперативних даних у керівника завжди є можливість отримати аналітичні показники за даними бухгалтерського обліку, оскільки ведення бухгалтерського обліку і звітності є обов'язковим для всіх юридичних осіб.

Статистичний облік і звітність - відстежують певні економічні закономірності, служать важливим джерелом аналізу. Застосовуючи специфічні для нього методи спостереження, він багато в чому спирається на дані бухгалтерського обліку. На основі статистичних даних аналітик може прослідкувати динаміку поведінки витрат, аналітичних показників та інших.

Управлінський облік і звітність використовуються як на окремих ділянках господарської діяльності, так і в цілому на підприємстві. Вони забезпечують більш

швидке в порівнянні із статистичною і бухгалтерською звітністю отримання необхідної інформації для аналізу.

Підприємство щодня здійснює поточну, оперативну діяльність, а тому йому необхідна оперативна діагностика фінансово-господарського стану [3].

Аналіз фінансового стану дозволяє визначити наскільки стійкий стан підприємства, чи здатне воно своєчасно розрахуватися зі своїми кредиторами, який прибуток воно отримало і чому.

Аналіз матеріальних потоків здійснюється підприємством для оптимізації витрат на створення матеріальних запасів, а також для забезпечення найбільш ефективного використання часу і зусиль працівників, що займаються управлінням матеріальними потоками.

Одним з найбільш поширених методів, що вживаються в контролінгу матеріальних потоків, є ABC – аналіз. У основі цього методу лежить закон, відкритий італійським економістом В. Парето. Стосовно витрат на створення матеріальних запасів цей закон формулюється таким чином: 80% витрат доводиться на 20% видів матеріалів

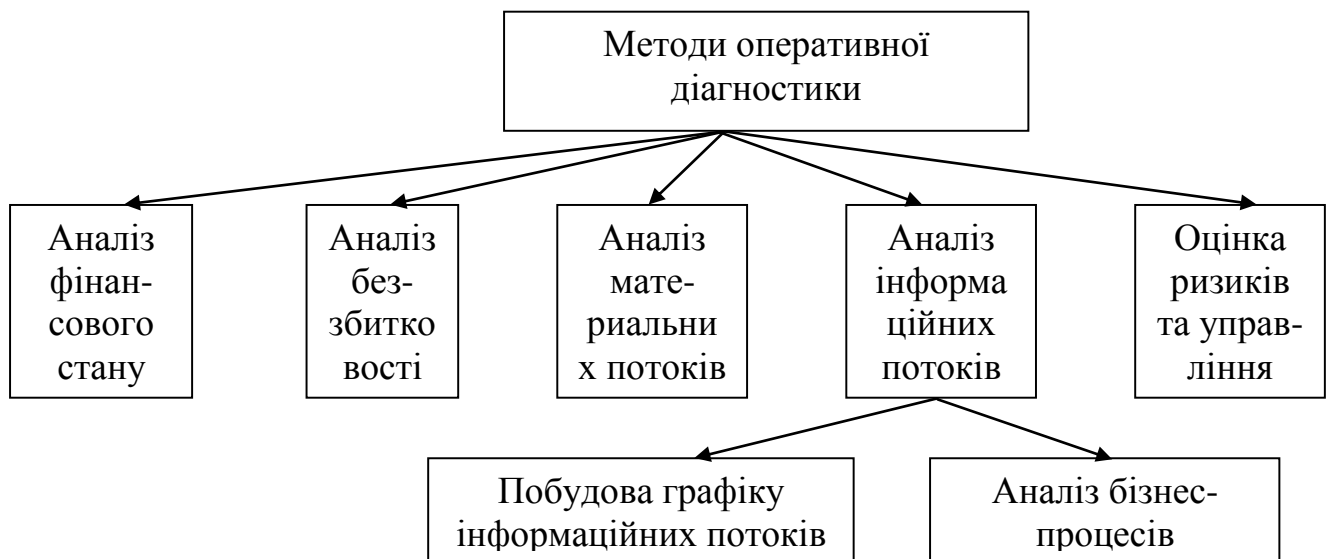

Рис. 2. Методи оперативної діагностики

Аналіз інформаційних потоків допомагає контролеру зрозуміти механізм роботи підприємства. В процесі вивчення інформаційних зв'язків і інформаційних потоків служба контролінгу вивчає процеси виникнення, руху і обробки інформації, а також спрямованість і інтенсивність документообігу на підприємстві.

Мета аналізу інформаційних потоків на підприємстві – виявлення місць дублювання надлишку і недоліку інформації, причин її збоїв і затримок.

Найбільш поширений і, мабуть, самий практичний метод аналізу інформаційних потоків – складання графіків інформаційних потоків. В сучасних умовах найбільшою популярністю користуються графіки, що тісно пов'язані з теорією реінжиніринга бізнес. Бізнес-процес – це послідовність робіт, направлених на вирішення одного із завдань підприємства, наприклад, матеріально-технічне постачання, планування.

Аналіз бізнес-процесів дозволяє виявити і усунути «вузькі місця» в інформаційних потоках підприємства: усунути ризики неповної, неточної інформації, дублювання інформації.

Оцінка ризиків та управління ними. Ризик – можливість виникнення несприятливих ситуацій в ході реалізації планів і виконання бюджетів підприємства.

Одним з найважливіших завдань стратегічного контролінгу є діагностика ефективності стратегії підприємства: наскільки правильно обрана стратегія, наскільки вона відбиває цільові настанови підприємства, чи відповідає вона умовам зовнішнього і внутрішнього середовища.

Комплексний показник конкурентного статусу підприємства розраховують за формулою [1]

$$КСП = \frac{I_f - I_k}{I_o - I_k} \cdot \frac{S_f}{S_o} \cdot \frac{C_f}{C_o}, \quad (1)$$

де I_f , I_k , I_o — фактичний, критичний (мінімально можливий) і оптимальний рівні капіталовкладень відповідно;

C_f , C — фактичний і максимально можливий потенціал підприємства відповідно;

S_f , S_o — оцінки діючої й оптимальної стратегії підприємства відповідно.

З формули видно, що конкурентний статус підприємства визначається, по-перше, рівнем капіталовкладень, по-друге, стратегією і, по-третє, потенціалом підприємства. Залежність рентабельності від величини капіталовкладень має вигляд параболи (рис.3).

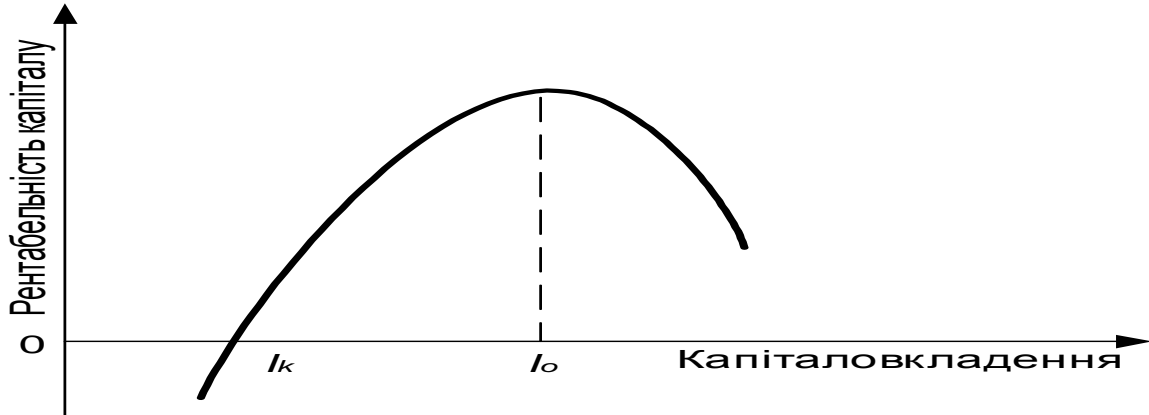

Рис. 3 — Залежність рентабельності від величини капіталовкладень
Для оцінки майбутньої ефективності діючої стратегії використовують табл.1.

Таблиця 1

Оцінка майбутньої ефективності діючої стратегії

Фактори успіху	Оцінка стратегії підприємства, балів		Відносний рівень стратегії підприємства у порівнянні з оптимальною стратегією S_{fi}/S_{oi}
	діюча (S_{fi})	оптимальна (S_{oi})	
Політика росту			
Ринкова диференціація			
Продуктова диференціація			
Всього (середнє арифметичне) S_f/S_o			

Комплексний показник потенціалу підприємства (3) розраховують аналогічним образом (табл. 2).

Оцінка комплексного показника потенціалу підприємства

Фактори успіху	Оцінка потенціалу підприємства		Відносний рівень стратегії підприємства у порівнянні з оптимальною стратегією (C_f/C_o)
	діюча (C_f)	оптимальна (C_o)	
1	2	3	4
Загальне керування: <ul style="list-style-type: none"> • відповідність системи керування особливостям середовища підприємства; • керування ризиком; • організація впровадження нововведення; • кадровий потенціал; • корпоративна культура та ін. 			
Фінансове керування: <ul style="list-style-type: none"> • фінансова стійкість; • ліквідність; • можливість одержання кредитів; • керування грошовими потоками; • податкова оптимізація та ін. 			
Маркетинг: <ul style="list-style-type: none"> • аналіз ринку; • вибір цільових сегментів ринку; • активність використання методів просування продукції на ринку; • канали товароруху та ін. 			
Виробництво: <ul style="list-style-type: none"> • собівартість продукції; • керування запасами; • матеріально-технічне забезпечення; • рівень застосовуваної техніки і технології та ін. 			
НДОКР: <ul style="list-style-type: none"> • кількість інновацій; • технічний рівень розробок; • новизна та ін. 			
Всього середнє арифметичне C_f/C_o			

Оцінку виконують в балах по кожній групі факторів. Підсумковий бал обчислюють в такий же спосіб, як і при оцінці майбутньої ефективності.

Висновки. Для проведення діагностики потрібна об'єктивна і повна інформація, джерелами якої в даний час є: бухгалтерський облік і звітність; статистичний облік і звітність; управлінський облік і звітність.

Одним з найважливіших завдань стратегічного контролінгу є діагностика ефективності стратегії підприємства: наскільки правильно обрана стратегія, наскільки вона відбиває цільові настанови підприємства, чи відповідає вона умовам зовнішнього і внутрішнього середовища. Діагностика фінансово-господарського положення в рамках стратегічного контролінгу містить в собі насамперед аналіз стратегічної позиції підприємства на ринку. Для цього застосовують спеціальні методи, найбільш розповсюдженими з яких є SWOT-аналіз, матриця БКГ, матриця Мак-Кінсі, конкурентний аналіз.

Анотація

Одним з найважливіших стратегічних завдань є діагностика ефективності стратегії підприємства: наскільки правильно обрана стратегія, наскільки вона відбиває цільові настанови підприємства, чи відповідає вона умовам зовнішнього і внутрішнього середовища.

Ключові слова: діагностика, економічна ефективність, фінансово-господарського стан підприємства, методи оперативної діагностики,

Аннотация

Одним из важных стратегических заданий является диагностика эффективности стратегии предприятия: насколько правильно выбрана стратегия, насколько она показывает целевые установки предприятия, или соответствует условиям внешней и внутренней среды.

Ключевые слова: диагностика, экономическая эффективность, финансово-хозяйственное состояние предприятия, методы оперативной диагностики.

Summary

One of the important strategic task is to diagnose the effectiveness of enterprise strategy: how the right strategy, it shows how the target enterprise installation, or consistent with the terms of the external and internal environment.

Keyword: diagnosis, cost-effectiveness, financial and economic condition of the enterprise, on-line diagnostics methods.

Список використаних джерел:

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І.М. Бойчик. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К. : Атіка, 2006. – 528 с.
2. Кайлюк Є.М. Контролінг: Навч. посібник (для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання спеціальності 7.050.201 "Менеджмент організацій") / Є.М. Кайлюк. – Харків: ХНАМГ, 2004. – 223с.
3. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності бухгалтерського обліку в Україні: Теоретично-методологічні аспекти. – Тернопіль: Економічна думка, 1999.
4. Талан Л. Загальні питання банкрутства /Л. Талан. – Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2005. – № 11. – С. 6–10.
5. Цигилик І. І. Контролінг: Навчальний посібник у схемах і таблицях/ І. І. Цигилик М-во освіти і науки України, Ін-т менеджменту та економіки Галицька академія . -К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 74 с.